

Sygn. akt: I ACa 1322/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia SA Krystyna Golinowska
Sędziowie:	SA Alicja Myszkowska SO (del.) Dariusz Limiera (spr.)
Protokolant:	stażysta Agata Józwiak

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2015 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.**

przeciwko **Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej (...) Szpitalowi Wojewódzkiemu w C.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 29 maja 2014 r., sygn. akt I C 871/14

1. uchyla zaskarżony wyrok w zakresie należności głównej w kwocie 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) złotych, na którą składają się następujące należności:

- **15.213,20 zł (piętnaście tysięcy dwieście trzydzieści złotych dwadzieścia groszy),**
- **2.666,43 zł (dwa tysiące sześćset sześćdziesiąt sześć złotych czterdzieści trzy grosze),**
- **10.795,68 zł (dziesięć tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt pięć złotych sześćdziesiąt osiem groszy),**
- **13.222,05 zł (trzydzieści tysięcy dwieście dwadzieścia dwa złote pięć groszy),**
- **6.189,05 zł (sześć tysięcy sto osiemdziesiąt dziewięć złotych pięć groszy),**
- **1.913,59 zł (jeden tysiąc dziewięćset trzydzieści złotych pięćdziesiąt dziewięć groszy),**

z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 31 grudnia 2014 r. i w tej części umarza postępowanie;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (...) Szpitala Wojewódzkiego w C. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygnatura akt I ACa 1322/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 maja 2014 r., Sąd Okręgowy w Płocku uwzględniając w całości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej (...) Szpitalowi Wojewódzkiemu w C., zasądził w punkcie 1 od pozwanego na rzecz powoda kwotę 153.303,79 złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot:

- 15.213,20 złotych od dnia 23 listopada 2013 roku do dnia zapłaty;
- 2.666,43 złotych od dnia 5 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- 10.795,68 złotych od dnia 5 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- 13.222,05 złotych od dnia 13 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- 6.189,05 złotych od dnia 13 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- 2.499,55 złotych od dnia 14 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- 666,79 złotych od dnia 17 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- 18.089,05 złotych od dnia 20 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- 2.063,02 złotych od dnia 28 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- 30.399,84 złotych od dnia 28 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- 18.795,37 złotych od dnia 10 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty;
- 2.063,02 złotych od dnia 11 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty;
- 3.132,69 złotych od dnia 19 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty;
- 13.795,14 złotych od dnia 28 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty;
- 13.712,91 złotych od dnia 7 lutego 2014 roku do dnia zapłaty.

Ponadto Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.300 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.634 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na tle następująco ustalonego przez Sąd I instancji stanu faktycznego:

Powód w ramach prowadzonej działalności w zakresie obrotu hurtowego produktami farmaceutycznymi i wyrobami medycznymi zawarł z pozwanym Szpitalem umowy sprzedaży połączonej z dostawą produktów szczegółowo

oznaczonych w załącznikach do umów. W okresie od 23 października 2013 roku do dnia 7 stycznia 2014 roku powód dokonał na rzecz pozwanego sprzedaży środków farmaceutycznych i materiałów medycznych.

Pozwany nie regulował tych należności, doprowadzając do powstawania zadłużenia, co spowodowało, iż w dniu 7 lutego 2014 roku powód wezwał dłużnika do zapłaty zaległości w terminie 5 dni od doręczenia wezwania.

Na datę wydania wyroku pozwany nie uiszczył kwot dochodzonych pozwem.

W szpitalu na 22 oddziałach stacjonarnych hospitalizowanych było w 2012 roku i 2013 roku ok. 31.500 osób, ponadto wykonano w 2013 roku 11.743 dializy, w przychodniach specjalistycznych w 2013 roku udzielono 136.741 porad.

Pozwana placówka medyczna jest w trudnej sytuacji ekonomicznej, na koniec 2012 roku wymagalne zadłużenie wynosiło 20 mln. złotych i stale rosło, ponadto przeciwko szpitalowi kierowane są bardzo liczne pozwy. W dniu 23 września 2013 roku została dokonana rejestracja sporu zbiorowego pomiędzy związkiem zawodowym a pracodawcą. Pozwany nie reguluje swoich zobowiązań wobec powoda w sposób permanentny, nie realizuje również dobrowolnie prawomocnych orzeczeń, przy jednoczesnym niezwykle szybkim i efektywnym egzekwowaniu należności przez komornika sądowego.

Powodowa spółka również znajduje się w trudnej sytuacji finansowej z powodu zaciągniętego kredytu na rachunku bieżącym na kwotę 18.000.000 złotych, wykorzystywanego na potrzeby bieżącej działalności, którego powód nie jest w stanie spłacić z uwagi na niesumienne wykonywanie zobowiązań przez publiczne zakłady opieki zdrowotnej.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o załączone do akt dokumenty, które nie były przez strony kwestionowane. Uwzględnił powództwo wraz z odsetkami naliczonymi na podstawie § 4 umów oraz art. 354 § 1 k.c. i art. 481 k.c., zaznaczając, że kwota należności przypadająca do zapłaty od pozwanego na rzecz powoda nie była sporna.

Sąd I instancji nie znalazł podstaw do rozłożenia dochodzonej kwoty na raty, stwierdzając, że nie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek z art. 320 k.p.c. Podniesiono, że powód uwzględniając trudną sytuację finansową pozwanej placówki oczekiwał na dobrowolne spełnienie świadczenia, a ponadto mimo znacznego zadłużenia nie zaprzestał realizowania umów, w sytuacji permanentnego nierealizowania przez pozwanego dobrowolnie należności na rzecz powoda od 2009 roku. Zadłużenie pozwanego nie może być, zdaniem Sądu Okręgowego, decydującym argumentem dla rozłożenia należności na raty, zwłaszcza, że strona powodowa świadczyła i nadal świadczy usługi na rzecz pozwanego w ramach zawartej umowy, mimo braku zapłaty ze strony pozwanego.

Zdaniem Sądu I instancji, dla kwestii rozkładania zobowiązania na raty znaczenie miał również charakter prawno - organizacyjny pozwanego. SPZOZ stanowi w 100% własność publiczną, ze specyficznym systemem zarządzania i wewnętrznego ustroju, charakteryzującym się między innymi brakiem możliwości upadłości i brakiem odpowiedzialności dyrektora za długi przekraczające majątek firmy. SPZOZ posiada osobowość prawną i samodzielność działania umożliwiające czerpanie źródeł utrzymania nie tylko ze środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Podmiot tworzący SPZOZ, w niniejszej sprawie Wojewoda (...), może w terminie 3 miesięcy od upływu terminu zatwierdzenia sprawozdania finansowego, pokryć ujemny wynik finansowy za rok obrotowy zakładu (może też podjąć decyzję o likwidacji bądź zmianie formy organizacyjno - prawnej samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej).

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie ma żadnych przesłanek, które pozwoliłyby na przerzucenie ryzyka finansowego funkcjonowania szpitali na podmioty z nimi współpracujące w celu zapewnienia bieżącego ich funkcjonowania. Przyjęcie takiej praktyki prowadziłoby do załamania na rynku podmiotów współpracujących. Poza odsunięciem zaspokojenia roszczeń powoda w czasie, rozłożenie należności na raty prowadzi de facto do umorzenia części odsetek, a to z kolei prowadziłoby do nieuzasadnionego uprzywilejowania dłużnika. W ocenie Sądu I instancji nie może zostać zaakceptowana postawa pozwanego, który permanentnie nie reguluje należności, a z przedłużania postępowań sądowych, w których wierzyciele dochodzą należnych im kwot, uczynił zasadę działania.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając nimi pozwanego w całości. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c., podnosząc, że pozwany swoim zachowaniem „zmusił” powoda do poniesienia kosztów procesu. Nadto wniesieniem sprzeciwu od nakazu zapłaty, strona pozwana, nie kwestionując jednocześnie zasadności dochodzonego roszczenia, doprowadziła do zwiększenia tych kosztów o kwotę 5.749 złotych, która w przypadku uprawomocnienia się nakazu podlegałaby zwrotowi.

Od tego wyroku apelację wywiodła strona pozwana zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając naruszenie przepisów:

1. prawa procesowego, a mianowicie art. 320 k.p.c., poprzez błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegający na błędnym przyjęciu, iż w przypadku pozwanego nie zachodzą szczególnie uzasadnione przesłanki do rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty;
2. przepisów prawa materialnego, a konkretnie art. 5 k.c. poprzez niezastosowanie zasady kierowania się dobrem ogółu, troski o życie i zdrowie ludzi- pacjentów szpitala.

W konkluzji skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie wniosku o rozłożenie należności na raty, ewentualnie o uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,
2. zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje na rzecz pozwanego.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o:

1. oddalenie apelacji,
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 2.700 złotych.

W piśmie procesowym z dnia 9 stycznia 2014 roku powód cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 50.000 złotych z tytułu należności głównej wobec zapłaty tej należności przez pozwanego w dniu 31 grudnia 2014 roku.

Strona powodowa wniosła o:

1. oddalenie apelacji;
2. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez jego uchylenie co do kwoty 50.000 złotych z tytułu należności głównej i co do odsetek ustawowych liczonych od kwot:
 - 15.213,20 złotych po dniu 30 grudnia 2014 r.,
 - 2.666,43 złotych po dniu 30 grudnia 2014 r.,
 - 10.795,68 złotych po dniu 30 grudnia 2014 r.,
 - 13.222,05 złotych po dniu 30 grudnia 2014 r.,
 - 6.189,05 złotych po dniu 30 grudnia 2014 r.,
 - 1.913,59 złotych po dniu 30 grudnia 2014 r.,
3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 2.700 złotych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Przed rozpoznaniem wniesionej przez stronę pozwaną apelacji, odnieść się należy do podniesionej w piśmie procesowym powoda kwestii zmiany stanu faktycznego, która miała miejsce po wydaniu zaskarżonego wyroku. Niekwestionowaną pomiędzy stronami okolicznością jest częściowe zaspokojenieroszczenia w łącznej kwocie 50.000 złotych, czego następstwem stało się cofnięcie pozwu. Sąd odwoławczy nie dostrzegł żadnych zastrzeżeń w odniesieniu do wskazanej czynności dyspozytywnej, bowiem cofnięcie pozwu nie nosi cech sprzeczności z prawem, zasadami współżycia społecznego, a także nie zmierza do obejścia prawa.

Strona powodowa wskazała przy tym, że uiszczona przez pozwanego Szpital suma została, po myśli uregulowania ustawowego zawartego w art. 451 § 3 k.c., zaliczona na poczet najdawniej wymagalnych należności głównych, to jest:

- kwoty 15.213,20 złotych, wynikającej z faktury 1339104 z dnia 23 października 2013 r.,
- kwoty 2.666,43 złotych, wynikającej z faktury (...) z dnia 4 listopada 2013 r.,
- kwoty 10.795,68 złotych, wynikającej z faktury (...) z dnia 4 listopada 2013 r.,
- kwoty 13.222,05 złotych, wynikającej z faktury (...) z dnia 12 listopada 2013 r.,
- kwoty 6.189,05 złotych, wynikającej z faktury (...) z dnia 12 listopada 2013 r.,
- kwoty 1.913,59 złotych, wynikającej z faktury 1341984 z dnia 13 listopada 2013 r.

Wobec powyższego, w oparciu o art. 355 §1 w zw. z art. 386 §3 k.p.c. Sąd Apelacyjny w punkcie I uchylił zaskarżony wyrok w zakresie należności głównej w kwocie 50.000 złotych, na którą składają się wymienione wyżej pozycje i w tej części umorzył postępowanie. Tożsamą decyzją procesową Sąd Apelacyjny podjął również w odniesieniu do odsetek ustawowych od kwot 15.213,20 złotych, 2.666,43 złotych, 10.795,68 złotych, 13.222,05 złotych, 6.189,05 złotych i 1.913,59 złotych za okres od dnia 31 grudnia 2014 r. Od chwili zaspokojenia w dniu 30 grudnia 2014 r. wymienionej części należności głównej, powodowi nie przysługują już od kapitału w tej części odsetki za opóźnienie.

Apelacja pozwanego podlegała zatem rozpoznaniu jedynie w pozostałym zakresie to jest co do pozostałej części należności głównej w wysokości 103.303,79 złotych, niezaspokojonych odsetek zasądzonych zaskarżonym wyrokiem oraz kosztów procesu. Podniesione zarzuty nie okazały się jednak trafne.

Omówione już okoliczności, które ujawniły się po wydaniu zaskarżonego wyroku, wskazują na bezzasadność podniesionego w środku odwoławczym zarzutu naruszenia art. 320 k.p.c. Powołany przepis określa szczególną regułę wyrokowania, dotyczącą przedmiotu orzekania, dając sądowi możliwość uwzględnienia także interesów pozwanego, w zakresie czasu wykonania wyroku, a interesów powoda przez uniknięcie bezskutecznej egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2014 r., w sprawie V CSK 302/13, opubl. w systemie informatycznym Lex pod nr (...)). Ustalony stan faktyczny nie wskazuje jednak na potrzebę zastosowania wymienionego środka ochrony interesów stron. Pozwany Szpital zaspokoił bowiem w części należność główną z tytułu dostawy sprzętu medycznego, pomimo podnoszonych twierdzeń o dolegliwych skutkach toczącej się z majątku pozwanego egzekucji komorniczej. Uzewnętrznił w ten sposób, że dysponuje środkami finansowymi. Należy zaś pamiętać, iż ochrona jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi art. 320 k.p.c. nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym. Nie zachodzą więc okoliczności tego rodzaju, które w świetle rozważanego przepisu uzasadniałyby zastosowanie instytucji moratorium sędziowskiego.

Brak było również przesłanek do rozłożenia na raty należności w powołaniu się na ochronę materialnoprawną dłużnika, która wynika z art. 5 k.c. Jakkolwiek bowiem działalność pozwanego stanowi element publicznej służby zdrowia, nie można pominąć faktu, że dostawy powoda miały charakter standardowych i planowanych, nie zaś incydentalnych czy niebywałych. Nabycie towarów od powoda nastąpiło w wyniku zawarcia dwóch umów, co każdorazowo poprzedzone zostało postępowaniem o udzielenie zamówienia publicznego. Od chwili zawarcia tych umów (16 maja 2012 r. i 23 stycznia 2013 r.), pozwany dysponował możliwością oceny swojej sytuacji finansowej

oraz racjonalnego zaplanowania wydatków, w tym rezygnacji z tej ich nadwyżki, której nie pokrywały bieżące lub planowane dochody. Od chwili dostaw nie doszło przy tym do radykalnego i nagłego pogorszenia sytuacji ekonomicznej pozwanego Szpitala. Sąd I instancji trafnie zatem stwierdził, że nie ma podstaw do modyfikacji łączącego strony zobowiązania, zarówno w oparciu o art. 320 k.p.c., jak i w oparciu o art. 5 k.c.

Z uwagi na powyższe, Sąd A. podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 98 §1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c., wyrażający zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Na tym etapie strona pozwana uległa w całości. Po pierwsze bowiem zaspokojenie roszczenia w toku procesu należy uznać za jednoznaczne z przegraniem sprawy. Wniesiona apelacja spowodowała ponadto konieczność podjęcia obrony przez powodową Spółkę co do pozostałej części żądania. N. ciąży zatem obowiązek zwrotu poniesionych przez przeciwnika kosztów w całości. Stanowiło je wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym, którego wysokość ustalono w oparciu o § 6 ust. 1 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).